

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Design and validation of the problem-oriented curriculum model with emphasis on the role of life skills in the first year of high school

Asghar Naghipour^{*1}, javad Keyhan²

1. Department of Educational Sciences, Faculty of Human Sciences, Islamic Azad University, Urmia Branch. Iran

2. Department of Educational Sciences, Faculty of Human Sciences, Islamic Azad University, Urmia Branch. Iran

ABSTRACT

Keywords:

Life skills
problem-based curriculum
communication and personal skills.

1 .Corresponding author

 asgharnaghipour12@gmail.com

Background and Objectives: This research was carried out to design and validate a problem-oriented curriculum model emphasizing the role of life skills in the first year of secondary school. **Methods:** The research method is mixed and exploratory. In the qualitative part, the qualitative content analysis method was used to design the model; in the quantitative part, the survey method was used to validate the model. The data was collected through upstream documents and scientific texts in 2000-2023. The method of data analysis in the qualitative part was inductive coding, and in the quantitative part, confirmatory factor analysis of the descriptive indices of mean, standard deviation, and Kendall's inferential test (W). After obtaining the proposed model through a researcher-made questionnaire, opinions were sought from 16 experts using the purposeful sampling method to validate the model. **Findings:** Among the results obtained in this research, 70 core codes were related to the characteristics of the target elements: content, teaching, learning activities, grouping, resources, time, place, and evaluation. In the quantitative stage, after the confirmatory factor analysis, the researcher-made questionnaire was carried out by PLS software, and the obtained model, with 70 variables, was validated and presented after confirmatory factor analysis and proper fit, as well as checking the agreement of the experts. **Conclusion:** As a result, implementing the problem-oriented curriculum plan emphasizing the role of the life skills of the first secondary students obtained in the first secondary schools can be very effective and in line with the educational goals.

ISSN (Online): 2980-7948

DOI: 10.48310/jcdr.2024.15847.1082

Received: 2024-02-19 Reviewed: 2024-09-05 Accepted: 2024-09-21 pp: 65-80

Citation (APA): Naghipour, A., & Keyhan, J. (2024). Design and validation of the problem-oriented curriculum model with emphasis on the role of life skills in the first year of high school. *Journal of research in curriculum studies*, 4(6), 65-80 .

 <https://doi.org/10.48310/jcdr.2024.15847.1082>

طراحی و اعتبار سنجی الگوی برنامه درسی مساله محور با تاکید بر نقش مهارت های زندگی در دوره اول متوسطه

مقاله پژوهشی

نقی پور اصغر^{۱*}، جواد کیهان^۲

۱. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه. ایران.

۲. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه. ایران.

چکیده

پیشینه و اهداف: این تحقیق باهدف طراحی و اعتبار سنجی الگوی برنامه درسی مساله محور با تاکید بر نقش مهارت های زندگی در دوره اول متوسطه انجام شد. **روش ها:** روش پژوهش از نوع آمیخته و طرح اکتشافی است. در بخش کیفی از روش تحلیل محتوای کیفی جهت دار برای طراحی الگو و در بخش کمی از روش پیمایشی برای اعتبارسنجی الگو استفاده شد. دادهها از طریق اسناد بالادستی و متون علمی در بازه زمانی ۲۰۲۳-۲۰۰۰ گردآوری گردید. روش تحلیل داده ها در بخش کیفی کدگذاری استقرایی و در بخش کمی، تحلیل عاملی تأییدی شاخص های توصیفی میانگین، انحراف معیار و آزمون استنباطی کندال (W) بود. پس از دستیابی به الگوی پیشنهادی از طریق پرسشنامه محقق ساخته با ۱۶ نفر از صاحب نظران به روش نمونه گیری هدفمند جهت اعتبار سنجی الگو نظرخواهی شد. **یافته ها:** از جمله نتایج به دست آمده در این پژوهش، ۷۰ کد محوری مربوط به ویژگیهای عناصر هدف، محتوا، تدریس، فعالیتهای یادگیری، گروه بندی، منابع، زمان، مکان و ارزشیابی بود. در مرحله کمی پس از تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه محقق ساخته توسط نرم افزار PLS انجام شد و الگوی بدست آمده، با ۷۰ متغیر، پس از تحلیل عاملی تأییدی و برازش مناسب و همچنین بررسی توافقی صاحب نظران، اعتبار سنجی و ارائه شد.

نتیجه گیری: در نتیجه پیاده سازی طرح برنامه درسی مورد نظر با تاکید بر نقش مهارت های زندگی دانش آموزان اول متوسطه بدست آمده در مدارس اول متوسطه، می تواند در راستای اهداف آموزشی بسیار موثر واقع شود.

DOI:

10.48310/jcdr.2024.15847.1082

واژه های کلیدی:

مهارت های زندگی، برنامه درسی مساله محور، مهارت های ارتباطی، مهارت های فردی. مهارت های فکری

۱. نویسنده مسئول

asgharnaghipour12@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲-۱۱-۳۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳-۰۶-۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳-۰۶-۳۱ شماره صفحات: ۸۰-۶۵

COPYRIGHTS

©2024 Naghipour & Keyhan. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

برنامه درسی به عنوان عنصر اساسی سیستم آموزشی نقش مهمی در توسعه دانش، مهارت‌ها و انگیزه دانش‌آموزان دارد (حسینی، ۱۳۹۹). این برنامه نه تنها به ایجاد محیط آموزشی جامع و تعامل‌پذیر کمک می‌کند، بلکه مهارت‌های تفکر تحلیلی و انتقادی را نیز تقویت می‌نماید (گرشاسبی و همکاران، ۱۴۰۰؛ وان تاسل-باسکا و وود، ۲۰۲۳). برنامه درسی مساله‌محور به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا با مسائل واقعی روبه‌رو شده و مهارت‌های عملی و تفویک خود را توسعه دهند (جلیلی نیا و احمدی، ۱۴۰۰؛ کاکابرایی و مرادی، ۱۳۹۶). همچنین این برنامه‌ها با تأکید بر مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی، دانش‌آموزان را به شهروندانی مسئول تبدیل می‌کنند (هریس و همکاران، ۲۰۲۰). طراحی چنین برنامه‌هایی برای دوره متوسطه کلید اصلی برای تقویت مهارت‌ها و آمادگی دانش‌آموزان برای آینده است (رمزی، ۱۴۰۱). تحقیقات مرتبط به طراحی و اعتبارسنجی این برنامه‌ها، به بهبود کیفیت آموزش و تقویت مهارت‌های زندگی کمک می‌کند (کریمی و فکری، ۱۳۹۲؛ رحیمی و همکاران، ۱۳۹۵).

تحقیقات مختلف نشان داده‌اند که برنامه‌های درسی مساله‌محور تأثیرات مثبتی بر یادگیری دانش‌آموزان دارد. پژوهش‌ها حاکی از آن است که این نوع برنامه‌ها باعث تقویت مهارت‌های تفکر انتقادی و تحلیلی در دانش‌آموزان می‌شود (وان تاسل-باسکا و وود، ۲۰۲۳). همچنین، برنامه‌های درسی که بر حل مسائل واقعی تأکید دارند، مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی دانش‌آموزان را بهبود بخشیده و آن‌ها را برای چالش‌های زندگی و اجتماع آماده می‌کند (هاریس، جونز و کریک، ۲۰۲۰). با این حال، در حوزه برنامه‌ریزی درسی مساله‌محور، خلأهایی نیز وجود دارد؛ به‌ویژه در تطابق این برنامه‌ها با نیازهای فرهنگی و آموزشی مختلف، هنوز مطالعات محدودی صورت گرفته است. نوآوری این پژوهش در ارائه یک الگوی بومی برنامه درسی مساله‌محور است که بر اساس نیازهای خاص دانش‌آموزان در دوره متوسطه طراحی شده و به‌طور خاص بر توانمندسازی آنان در مواجهه با مسائل واقعی تأکید دارد. دستاورد اصلی این تحقیق، طراحی چارچوبی است که مهارت‌های فکری و عملی دانش‌آموزان را به طور هم‌زمان تقویت می‌کند. تأکید بر تحقیقات در زمینه طراحی و اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی مساله‌محور با تأکید بر مهارت‌های زندگی نشان از پیگیری دقیق و انگیزه برای بهبود فرآیند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان دارد. تحقیقات در این زمینه نقش بسزایی در ساختاردهی و توسعه اجزای کلان برنامه درسی ایفا می‌کند و به ما امکان می‌دهد تا به سازماندهی درست و مؤثر آموزش‌ها بپردازیم تا دانش‌آموزان با مهارت‌های لازم برای مواجهه با چالش‌های زندگی مسلح شوند. بنابراین امید می‌رود که نتایج حاصله گامی نه چندان بزرگ ولی مؤثر می‌تواند در پیشبرد اهداف آموزش و پرورش و کلیه دست‌اندرکاران ذیربط داشته باشد. با عنایت به تبیین متغیرهای پژوهش و بذل توجه به ادبیات پژوهش که از فقر پژوهشی در زمینه موضوع فوق حکایت می‌کند، تحقیق حاضر در پی آن است که به طراحی و اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی مساله‌محور با تأکید بر نقش مهارت‌های زندگی در دوره اول متوسطه بپردازد.

سوالات تحقیق

- ۱) ویژگی‌های مولفه‌های برنامه درسی مساله‌محور با تأکید بر مهارت‌های زندگی کدام است؟
- ۲) الگوی پیشنهادی برنامه درسی مساله‌محور با تأکید بر مهارت‌های زندگی دور اول متوسطه کدام است؟
- ۳) اعتبار الگوی پیشنهادی برنامه درسی مساله‌محور با تأکید بر مهارت‌های زندگی دور اول متوسطه از دیدگاه معلمان تا چه اندازه است؟

¹ VanTassel-Baska & Wood

² Harris, Jones & Crick

روش تحقیق

این پژوهش از نوع آمیخته و با طرح اکتشافی انجام شده است و شامل دو بخش اصلی طراحی الگو و اعتبارسنجی آن می‌باشد. در بخش طراحی الگو، از روش کیفی و تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار استفاده شد. داده‌ها بر اساس الگوی اکر طبقه‌بندی شده و مضامین مرتبط با هر طبقه استخراج گردید. در بخش اعتبارسنجی، از روش پیمایشی برای ارزیابی میزان اهمیت و تناسب مؤلفه‌های شناسایی شده استفاده شد و داده‌ها با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و آزمون کندانال تجزیه و تحلیل شدند. در بخش کیفی، جامعه پژوهش شامل اسناد بالادستی و پژوهش‌های داخلی و خارجی در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۳ بود و داده‌ها از طریق جستجو در پایگاه‌های علمی به دست آمد. در بخش کمی، جامعه آماری شامل معلمان آگاه به موضوع تحقیق در شهرستان خوی بود که ۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای محقق ساخته بود که براساس الگوی اولیه با ۱۰۱ گویه و مقیاس لیکرت طراحی شد و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰,۷۳ تأیید گردید. تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از روش کدگذاری سه مرحله‌ای استراوس و کوربین انجام شد و برای تجزیه و تحلیل داده‌های کمی از نرم‌افزارهای SPSS و SmartPLS و آزمون‌های آماری استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

سؤال ۱). ویژگی‌های مولفه‌های برنامه درسی مساله محور با تاکید بر مهارت‌های زندگی کدام است؟ در ابتدا جهت یافتن مولفه‌ها، بیش از ۵۰ منابع داخلی و خارجی مرتبط با برنامه درسی مساله محور با تاکید بر نقش مهارت‌های زندگی در دوره اول داخلی و خارجی بررسی شد و با ۳۰ مورد از این مقالات که در جدول ۱ آورده شده است، به اشباع رسید و در مجموع ۲۲۸ مولفه یا یافته مطابق با جدول ۱ گردآوری شد. در بررسی جدول، تعداد کل منابع مورد استفاده ۳۰ مورد است. این منابع شامل ۲۰ مضمون اصلی هستند که به تفکیک به ۱۰۵ مولفه فرعی تقسیم شده‌اند. این مضامین اصلی و فرعی به بررسی جوانب مختلف مهارت‌های زندگی، از جمله مهارت‌های عاطفی، اجتماعی، و شناختی می‌پردازند. به طور کلی، داده‌ها نشان‌دهنده تنوع و گستردگی در زمینه‌های مورد مطالعه هستند و به طور جامع جوانب مختلف تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر جوانان را پوشش می‌دهند. نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که آموزش مهارت‌های زندگی در دانش‌آموزان از جنبه‌های مختلفی مانند عزت‌نفس، خودکارآمدی، توانایی حل مسئله، و روابط بین‌فردی تأثیرات مثبتی داشته است. پژوهش‌های متعدد به تأثیر این آموزش‌ها بر بهبود سلامت روان، کاهش علائم افسردگی، افزایش انگیزه، و ارتقای مهارت‌های اجتماعی پرداخته‌اند. همچنین، مهارت‌های زندگی باعث تقویت مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی دانش‌آموزان، خودآگاهی، و توانایی مقابله با مشکلات روزمره می‌شود و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در زندگی شخصی و تحصیلی خود موفق‌تر عمل کنند.

جدول ۱. یافته‌های حاصل از منابع مورد استفاده

موضوع	مؤلفه‌ها	نام نویسندگان (سال)
تبادل هیجانی و عاطفی	تبادل هیجانی و عاطفی	کریمی، و فکری، (۱۳۹۲).
درک ارزش وجودی	درک ارزش وجودی	
خوب‌بینی	خوب‌بینی	
خود آگاهی	خود آگاهی	
انتخاب هدف	انتخاب هدف	
های واقعی	های واقعی	
زندگی	زندگی	
استقلال	استقلال	
عاطفی از خانواده	عاطفی از خانواده	
حفظ تعادل روانی و عاطفی	حفظ تعادل روانی و عاطفی	
خوبش در مقابل فشارزای محیطی	خوبش در مقابل فشارزای محیطی	
سنجش مهارت‌های زندگی دانش آموزان پایه اول متوسطه	سنجش مهارت‌های زندگی دانش آموزان پایه اول متوسطه	

حیفی و همکاران (۱۳۹۰)	مهارت پیشگیری از آسیب اجتماعی خود آگاهی ارتباط بین فردی حل مسئله تصمیم گیری توانایی شخص در مواجهه به انتظارات و دشواری های زندگی روزمره رفتارهای ارتباطی مثبت روانی با	شیخ الاسلامی و همکاران (۱۳۹۵)	دست یابی به خودکارآمدی نظم دهی انگیزش	عرب گل و همکاران (۱۳۸۴)	همکاری و کار گروهی شناخت احساسات و توانایی های خود شناسایی راه های کلامی و غیر کلامی کسب شناخت بیشتر در ابراز احساسات و هیجانات خود و حالاته هیجانی دیگران	گیم (۲۰۲۱)	سازگاری با مقضیات و مسائل و دشواری های زندگی	یون و همکاران (۲۰۲۱)	فهم و قدردانی از تعامل فرهنگی بروز مسولیت های جهانی تلاش برای صلح و آشنایی با حقوق بشر	همکاران (۲۰۲۱)	مهارت پردازش و کسب اطلاعات توانایی تصمیم گیری ایفای نقش	همکاران (۲۰۲۰)	مذاکره ابراز وجود رفتارهای دوستانه برقراری روابط با دیگران	همکاران (۲۰۲۱)	ایجاد و گسترش اعتماد و روابط حمایتی دو جانبه پاسخ دهی مناسب به علائم هیجانی مدیریت استرس	رونکاینن و همکاران (۲۰۲۱)	تصمیم گیری ایجاد انگیزه در خود پذیرش مسولیت ارتباط مثبت با دیگران	همکاران (۲۰۲۲)	ایجاد عزت نفس مثبت حل مشکل نظم دهی و خود کفایتی همکاری و مشارکت
بررسی رابطه بین آموزش بزرگسالان (والدین) و مهارت های	تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر خودپنداره ی دانش آموزان	اثر برنامه آموزش مهارت های زندگی بر عملکرد	توسعه برنامه مهارت های زندگی برای دانش آموزان دبستان	معنی در زندگی، ارتباط و توسعه مهارت های	اولین مداخله مهارت های زندگی برای افزایش رفاه بین	برنامه ریزی مهارت های زندگی: مطالعه موردی	برداشت نوجوانان، معلمان و والدین از آموزش	یادگیری در ورزش: از مهارت های زندگی تا یادگیری	چرخش کلاس های درس زبان انگلیسی: تأثیرات بر										

¹ Gim² Yuen³ Forester⁴ Shek⁵ Ronkainen⁶ Alsamadani

تیگی و کوماری (۲۰۲۰)	جوادی پوره، عزیز و نوروززاده، (۱۳۹۳).	اسدی، السادات و آتش پور، (۱۳۹۰).	ادیب منش، مرزبان و صدر، (۱۴۰۰).	پاکدامن ساوچی، گنجی، و احمدزاده، (۱۳۹۱).	نجفی، بیگدلی، ایمان اله، دهشیری، و رحیمیان بوگر، (۱۳۹۲).	احمدی، عصاره و عبدالملکی، (۱۳۹۱).
رفتار اجتماعی مثبت عزت نفس و سازگاری و مقاله مناسب با معلمان تصمیم گیری حل مسئله سازگاری مدرسه ای	توانایی هایی که زمینه سازگاری و رفتار مثبت و مفید را فراهم می آورند. روبرو شدن با مشکلات روزانه توانایی حل مسئله توانایی ارتباط موثر توانایی روابط بین فردی توانایی تصمیم گیری توانایی تفکر	حل مشکلات و مسائل مربوط به معنای زندگی و ارزش ها توانیها فرد بر مقاله موثر و پرداختن به کشمخ های زندگی سازگاری و حل چالش های روزمره و تکالیف روز افزون مهارت های ارتباطی	روپارویی با مشکلات زندگی مهارت های زیستن حل مسئله در موقعیت های مختلف و جدید زندگی چگونگی مواجه شدن با تفکرها و چالش های هزاره سوم فقدان مهارت ها و توانایی های عاطفی تصمیم گیری	سازگار کردن بهتر و موثرتر افراد با چالش ها و مسائل زندگی مقاومت در برابر تبلیغات ارتقای شایستگی مقابله با اضطراب خشم و ناکامی احترام به دیگران مهارت ابراز وجود	توانایی مثبت و سازگارانة برخورد با چالش ها و درخواست های روزمره عزت نفس خودکارآمدی تفکر انتقادی توانایی حل مسئله درک خود و مهارت های اجتماعی برقراری ارتباط مطلوب تعیین هدف	داشتن تفکر خلاق تصمیم گیری و حل مسئله تفکر خلاق و تفکر انتقادی مقابله با هیجان و مقابله با استرس
کسب مهارت های زندگی از طریق رسانه های اجتماعی	میزان تحقق اهداف مهارت های زندگی در دانش آموزان	تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر هوش معنوی دانش آموزان	طراحی الگوی مطلوب برنامه درسی ارتقای مهارت های	تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر انگیزش پیشرفت و	پیش بینی آسیب های اجتماعی بر اساس مهارت های زندگی	بررسی تاثیر الگوی بدیعه پرداز بر میزان دانش، مهارت و

در مرحله کد گذاری محوری از مجموع ۲۲۸ مولفه ۱۲۱ مولفه تکراری بودند و حذف شدند و در مجموع ۱۰۷ مولفه بدست آمد طی کدگذاری انتخابی از کدهای محوری در مجموع ۵ مولفه اصلی به شرح جدول ۲، بدست آمد.

جدول ۲. کد گذاری محوری و انتخابی

مولفه اصلی	مولفه های مرتبط
۱- مهارت های فردی	خودآگاهی، انتخاب هدف های واقعی زندگی، حفظ تعادل روانی و عاطفی در مقابل فشارهای محیطی، مدیریت احساسات، خودنظمی، خودپنداره، اعتماد به نفس، اداره زندگی، آگاهی از هویت شخصی، افزایش و نگهداری عزت نفس، واضح سازی ارزش ها، رشد معنوی در زندگی، ایجاد عزت نفس مثبت، نظم دهی و خودکفایی، تصمیم گیری، حل مسائل
۲- مهارت های ارتباطی	برقراری روابط سالم با دیگران، مهارت های دوست یابی، تبادل دانش و همکاری های چندملیتی، ارتباط بین فردی، مهارت های ارتباطی، بیان واضح و روشن تفکرات، ارتباطات کالمی و غیرکالمی، برقراری ارتباط با دیگران، ایجاد و گسترش اعتماد و روابط حمایتی دوجانبه، پاسخ دهی مناسب به علائم هیجانی، و ایجاد ارتباط مثبت با دیگران
۳- مهارت های اجتماعی	شهروند مسئول بودن، شهروند جهانی بودن، مشارکت و همکاری، انجام مسئولیت های اجتماعی، انجام تصمیم گیری های صحیح، حل تعارض ها و کشمکش ها، مشارکت فرد در فعالیت های اجتماعی، بروز مسئولیت های جهانی، تلاش برای صلح و آشنایی با حقوق بشر
۴- مهارت های تفکری	تفکر خلاق، تفکر نقادانه، مهارت تفکر پیچیده، انجام تصمیم گیری، حل مسئله، و تفکر خودآگاه
۵- مهارت های جسمی و روانی	جرات ورزی، ایجاد انگیزه در خود، مدیریت استرس، کنترل فشار روحی و روانی، و داشتن هدف در زندگی

جدول ۲ نتایج کدگذاری محوری و انتخابی را نشان می دهد که از تحلیل ۱۰۷ مولفه به ۵ مولفه اصلی تقلیل یافته اند. این پنج مولفه شامل مهارت های فردی، ارتباطی، اجتماعی، تفکری، و جسمی و روانی هستند. مهارت های فردی به خودآگاهی، اعتماد به نفس، و مدیریت احساسات توجه دارند و به تقویت عزت نفس و خودکفایی کمک می کنند. مهارت های ارتباطی بر توانایی های برقراری ارتباط مؤثر و ایجاد روابط حمایتی دو جانبه تأکید دارند. مهارت های اجتماعی شامل مسؤولیت پذیری، مشارکت اجتماعی، و تلاش برای صلح است. مهارت های تفکری به تفکر خلاق، نقادانه، و حل مسئله مربوط می شود، و مهارت های جسمی و روانی به جرات ورزی، مدیریت استرس، و کنترل فشار روحی و روانی پرداخته و به داشتن هدف در زندگی و ایجاد انگیزه در خود کمک می کنند.

سوال ۲). الگوی پیشنهادی برنامه درسی مساله محور با تاکید بر مهارت های زندگی دور اول متوسطه کدام است؟

پس از تجمیع، دسته بندی و کدگذاری مجدد یافته های بخش های پیشین پژوهش، یعنی سندکاوی و مصاحبه با معلمان، الگو مورد نظر، استخراج شد (جدول ۱).

جدول ۳. الگوی معتبر برنامه درسی مساله محور با تاکید بر نقش مهارت های زندگی در دوره اول متوسطه

۱- هدف (۶ مورد)	۲- محتوی (۱۴ مورد)	۳- فعالیت های یادگیری (۶ مورد)
تدریس مهارت های خودآگاهی	آشنایی با روش های تعیین و تنظیم اهداف واقعی در زندگی شخصی و حرفه ای.	ایجاد دفترچه هدف گذاری شخصی توسط دانش آموزان
ارتقاء مهارت های ارتباطی در دانش آموزان	تمرین در تعیین اهداف قابل دستیاب و مدیریت زمان برای رسیدن به آن ها.	برگزاری گفتگوهای گروهی در کلاس
از طریق فعالیت های گوناگونی		با موضوعات مرتبط با مهارت های ارتباطی و تشویق دانش آموزان به به
تأکید بر مشارکت و همکاری دانش آموزان در فعالیت های		

<p>اشتراک گذاری دیدگاه‌ها و تجارب شخصی.</p> <p>اجرای نمایش‌های کوتاه توسط دانش‌آموزان با موضوعاتی مانند حل تعارض‌ها و کشمکش‌ها در محیط‌های اجتماعی.</p> <p>حل مسئله گروهی با استفاده از روش‌های تفکر نقادانه برای حل مسائل گره‌افکن و پیچیده.</p> <p>برگزاری جلسات ورزشی یا روان‌شناسی به منظور تقویت مهارت‌های جسمی و روانی دانش‌آموزان و افزایش آگاهی آنها از اهمیت سلامتی روانی و جسمی.</p>	<p>آموزش راهکارها برای حفظ تعادل روانی و عاطفی در مواجهه با فشارهای مختلف زندگی.</p> <p>آموزش مهارت‌های مدیریت احساسات و ارتقاء خودآگاهی در موقعیت‌های مختلف.</p> <p>آموزش مهارت‌های ارتباطی کالمی و غیرکالمی.</p> <p>تمرین در برقراری روابط سالم و حمایتی با دیگران و شناسایی شبکه‌های اجتماعی مفید.</p> <p>ارائه روش‌ها برای تقویت اعتماد به نفس و ایجاد خودپنداره مثبت.</p> <p>آشنایی با هویت شخصی و ارزش‌های شخصی جهت افزایش و نگهداری عزت نفس.</p> <p>آموزش مهارت‌های تفکر خلاق، تفکر نقادانه و تفکر پیچیده.</p> <p>تمرین در انجام تصمیم‌گیری‌های صحیح و حل مسائل به شیوه‌های مختلف.</p> <p>تشویق به مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و مسئولیت‌های جهانی.</p> <p>آموزش مهارت‌های مذاکره، حل تعارض‌ها و کشمکش‌ها به صورت سازنده.</p> <p>آشنایی با راهکارها برای مدیریت استرس و کنترل فشار روحی و روانی.</p> <p>توسعه مهارت‌های مدیریت استرس و ایجاد انگیزه در خود و دیگران.</p>	<p>ارتقاء تفکر خلاق و تفکر نقادانه در دانش‌آموزان</p> <p>ارتقاء مهارت‌های جسمی و روانی دانش‌آموزان</p>
<p>۶- عنصر زمان (۶ مورد)</p> <p>هر هفته یک جلسه اختصاصی برای توسعه مهارت‌های فردی به ویژه خودشناسی و تعیین اهداف شخصی.</p> <p>اختصاص دادن زمان مشخص در برنامه هفتگی برای اجرای فعالیت‌های خودشناسی و تعیین اهداف.</p> <p>دو هفته یک بار برگزاری جلسات گفتگو و تبادل نظر در کلاس.</p> <p>هر ماه یک پروژه گروهی برای تقویت مهارت‌های اجتماعی و حل تعارض‌ها.</p> <p>هر جلسه تدریس با تأکید بر تفکر نقادانه و حل مسائل.</p> <p>هر هفته یک جلسه برگزاری فعالیت‌های جسمی و آرامشی.</p>	<p>۵- عنصر فضا (۶ مورد)</p> <p>گوشه‌ای در کلاس تعیین شده به عنوان "کنکاشگری شخصی"</p> <p>یک "پایگاه گفتگو" در کلاس</p> <p>یک "میدان همکاری" در کلاس</p> <p>"کنکاشگری تفکری" در کلاس</p> <p>"ناحیه آرامش و ورزش" در کلاس</p>	<p>۴- عنصر روش‌های یادگیری (۵ مورد)</p> <p>استفاده از فعالیت‌های تعیین هدف و تدوین برنامه شخصی</p> <p>برگزاری جلسات گفتگو و تعامل گروهی در کلاس</p> <p>اجرای فعالیت‌های گروهی مانند نقش‌آفرینی و حل مسائل گروهی</p> <p>اجرای تمرینات تفکر نقادانه و حل مسائل گروهی</p> <p>انجام فعالیت‌های ورزشی و روان‌شناختی در کلاس</p>
<p>۹- ارزشیابی (۵ مورد)</p> <p>ارزیابی پروژه فردی</p> <p>-ارزیابی گفتگوهای گروهی در کلاس</p> <p>ارزیابی پروژه گروهی</p> <p>اجرای آزمون با سوالات تفکر نقادانه و مسائل تفکری</p>	<p>۸- مواد، منابع و ابزار یادگیری (۵ مورد)</p> <p>منابع مرتبط با توانایی‌های آرامشی و مدیریت استرس</p> <p>منابع مرتبط با مهارت‌های ارتباطی و توانایی‌های گفتاری</p> <p>منابع مرتبط با تفکر نقادانه و تصمیم‌گیری</p>	<p>۷- گروه بندی (۱۰ مورد)</p> <p>فعالیت‌ها برای تقویت خودنظمی و تعیین اهداف شخصی.</p> <p>توسعه مهارت‌های اعتماد به نفس و اثبات توانمندی فردی.</p> <p>ارائه فعالیت‌های گفتگو و تبادل نظر با</p>

اهداف	منابع مرتبط با توسعه مهارت‌های فردی و تعیین	هدف تقویت مهارت‌های گفتمان و گوش دادن مؤثر.
تعارض	منابع مرتبط با مهارت‌های اجتماعی و حل	پروژه‌ها و تمریناتی برای توسعه مهارت‌های نوشتاری و بیان نظر.
		فعالیت‌ها و بازی‌ها برای تقویت همکاری و حل تعارض در گروه‌ها.
		پروژه‌های گروهی با موضوعات اجتماعی جهت توسعه مهارت‌های اجتماعی.
		تدریس مطالب با رویکرد تفکر نقادانه و تشویق دانش‌آموزان به حل مسائل.
		انجام تمرینات تفکر خلاق به منظور ترغیب به ایده‌پردازی.
		اجرای فعالیت‌های ورزشی و جلسات روان‌شناسی برای توسعه مهارت‌های جسمی و روانی دانش‌آموزان.
		- انجام تمرینات آرام‌سازی و مدیریت استرس به منظور ارتقاء سلامت روانی و جسمی.

الگوی پیشنهادی برنامه درسی مسئله‌محور با تأکید بر مهارت‌های زندگی در دوره اول متوسطه به‌طور جامع و ساختاریافته طراحی شده است. این الگو شامل شش بخش اصلی است: اهداف، محتوی، فعالیت‌های یادگیری، روش‌های یادگیری، فضا، زمان، گروه‌بندی، مواد و منابع یادگیری، و ارزشیابی. اهداف برنامه بهبود مهارت‌های فردی، ارتباطی، اجتماعی، تفکری و جسمی و روانی را دنبال می‌کند و محتوی برنامه به تدریس مهارت‌های کلیدی مانند خودآگاهی، مدیریت احساسات، و تفکر نقادانه می‌پردازد. فعالیت‌های یادگیری شامل ایجاد دفترچه هدف‌گذاری، گفتگوهای گروهی، و نمایش‌های کوتاه است. در حالی که روش‌های یادگیری شامل فعالیت‌های تعیین هدف و جلسات گروهی می‌شود. فضاهای خاصی در کلاس برای فعالیت‌های مختلف در نظر گرفته شده و زمان‌بندی منظم برای جلسات هفتگی و ماهیانه فراهم شده است. گروه‌بندی فعالیت‌ها، منابع و ابزار یادگیری و روش‌های ارزشیابی نیز به‌طور دقیقی تعریف شده است تا به بهبود جامع مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان کمک کند.

سوال ۳). اعتبار الگوی پیشنهادی برنامه درسی مساله محور با تاکید بر مهارت های زندگی دور اول متوسطه از دیدگاه معلمان تا چه اندازه است؟

پس از طراحی الگوی برنامه درسی، جهت اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی از روش نظرخواهی استفاده شد. نمونه آماری، ۳۰ نفر از معلمان مطلع از طراحی برنامه درسی و صاحب نظر در ارتباط با برنامه های زندگی بودند، انتخاب شدند. از پرسشنامه محقق ساخته برای اعتبار سنجی استفاده شد. پرسشنامه شامل ۷۰ گویه با مقیاس پنج درجه ای لیکرت بود. به منظور تحلیل عاملی تاییدی الگو، از نرم افزار اسمارت پی ال اس ۱۳ استفاده شد. برای سنجش میزان اهمیت و تناسب مولفه های شناسایی شده از معلمان نظر خواهی شد که نتایج تحلیل داده ها بر اساس شاخص های آمار توصیفی و آزمون کندال در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۴. نتایج اعتبار سنجی الگو

مقوله	مولفه های استخراج شده	بار عاملی	میانگین	انحراف استاندارد	رتبه براساس آزمون کندال
محتوی	تدریس مهارت‌های خودآگاهی	۰/۸۷	۴/۱۶	۰/۷۵	۶/۱۱
	ارتقاء مهارت‌های ارتباطی در دانش‌آموزان از طریق فعالیت‌های گوناگونی	۰/۷۱	۴/۱۲	۰/۷۳	۶/۳۳
	تأکید بر مشارکت و همکاری دانش‌آموزان در فعالیت‌های کلاسی	۰/۵۲	۴/۰۷	۰/۶۴	۵/۸۷
	ارتقاء تفکر خلاق و تفکر نقادانه در دانش‌آموزان	۰/۵۴	۴/۳۳	۰/۶۷	۴/۸
	ارتقاء مهارت‌های جسمی و روانی دانش‌آموزان	۰/۹۴	۴/۱۱	۰/۴۳	۶/۶۵
فعالیت‌های یادگیری	آشنایی با روش‌های تعیین و تنظیم اهداف واقعی در زندگی شخصی و حرفه‌ای.	۰/۵۱	۴/۲۶	۰/۷	۳/۱۱
	تمرین در تعیین اهداف قابل‌دستیاب و مدیریت زمان برای رسیدن به آن‌ها.	۰/۵۸	۴/۴۱	۰/۱۸	۴/۱۶
	آموزش راهکارها برای حفظ تعادل روانی و عاطفی در مواجهه با فشارهای مختلف زندگی.	۰/۷۱	۴/۲۶	۰/۹۹	۶/۵۵
	آموزش مهارت‌های مدیریت احساسات و ارتقاء خودآگاهی در موقعیت‌های مختلف.	۰/۵۴	۴/۰۷	۰/۱۱	۷/۲۰
	آموزش مهارت‌های ارتباطی کالمی و غیرکالمی.	۰/۸۵	۴/۱۶	۰/۲۱	۷/۳۳
	تمرین در برقراری روابط سالم و حمایتی با دیگران و شناسایی شبکه‌های اجتماعی مفید.	۰/۶۳	۳/۷۸	۰/۶۹	۳/۵۱
	ارائه روش‌ها برای تقویت اعتماد به نفس و ایجاد خودپنداره مثبت.	۰/۵۸	۴/۰۹	۰/۲۴	۳/۱۶
	آشنایی با هویت شخصی و ارزش‌های شخصی جهت افزایش و نگهداری عزت نفس.	۰/۵۲	۴/۱۴	۰/۲	۳/۲۹
	آموزش مهارت‌های تفکر خلاق، تفکر نقادانه و تفکر پیچیده.	۰/۶۱	۴/۰۷	۰/۸۶	۵/۱۱
	تمرین در انجام تصمیم‌گیری‌های صحیح و حل مسائل به شیوه‌های مختلف.	۰/۶	۳/۴۹	۰/۷۱	۱/۶۰
	تشویق به مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و مسئولیت‌های جهانی.	۰/۸	۴/۲۷	۰/۶۱	۵/۵۵
	آموزش مهارت‌های مذاکره، حل تعارض‌ها و کشمکش‌ها به صورت سازنده.	۰/۳۴	۴/۳۲	۰/۱۷	۶/۷۴
	آشنایی با راهکارها برای مدیریت استرس و کنترل فشار روحی و روانی.	۰/۴۲	۴/۳۳	۰/۳۴	۱/۷۵
	توسعه مهارت‌های مدیریت استرس و ایجاد انگیزه در خود و دیگران.	۰/۴۷	۴/۱۶	۰/۵۸	۱/۹۱
	ایجاد دفترچه هدف‌گذاری شخصی توسط دانش‌آموزان	۰/۵۳	۳/۷۸	۰/۵۴	۱/۳۳
برگزاری گفتگوهای گروهی در کلاس با موضوعات مرتبط با مهارت‌های ارتباطی و تشویق دانش‌آموزان به به اشتراک گذاری دیدگاه‌ها و تجارب شخصی.	۰/۵۱	۴/۱۰	۰/۳۷	۷/۵۲	
اجرای نمایش‌های کوتاه توسط دانش‌آموزان با موضوعاتی مانند حل تعارض‌ها و کشمکش‌ها در محیط‌های اجتماعی.	۰/۸۷	۴/۱۹	۱	۱/۶۲	
حل مسئله گروهی با استفاده از روش‌های تفکر نقادانه برای حل مسائل گره‌افکن و پیچیده.	۰/۵۵	۴/۱۵	۰/۵۷	۱/۹۴	

۳/۲۳	۰/۳۱	۴/۱۳	۰/۶۸	برگزاری جلسات ورزشی یا روان‌شناسی به منظور تقویت مهارت‌های جسمی و روانی دانش‌آموزان و افزایش آگاهی آنها از اهمیت سلامتی روانی و جسمی.	
۲/۳۵	۰/۷۶	۴/۱۵	۰/۶۵	استفاده از فعالیت‌های تعیین هدف و تدوین برنامه شخصی	روش‌های یادگیری یا تدریس
۲/۴۰	۰/۳۵	۴/۴۵	۰/۶۸	برگزاری جلسات گفتگو و تعامل گروهی در کلاس	
۷/۸۳	۰/۰۳	۴/۳۶	۰/۲۵	اجرای فعالیت‌های گروهی مانند نقش‌آفرینی و حل مسائل گروهی	
۷/۴۷	۰/۹۵	۴/۴۱	۰/۹۴	اجرای تمرینات تفکر نقادانه و حل مسائل گروهی	
۷/۹۱	۰/۳۶	۴/۳۶	۰/۹۷	انجام فعالیت‌های ورزشی و روان‌شناختی در کلاس	
۵/۱۱	۰/۶۹	۴/۴۵	۰/۴۸	گوشه‌ای در کلاس تعیین شده به عنوان "کنکاشگری شخصی"	عنصر فضا
۶/۶۷	۰/۴۱	۴/۱۶	۰/۹۱	یک "پایگاه گفتگو" در کلاس	
۷/۳۴	۰/۳۱	۴/۳۵	۰/۶۱	یک "میادین همکاری" در کلاس	
۱/۶۴	۰/۳۱	۴/۱۲	۰/۸۶	"کنکاشگری تفکری" در کلاس	
۷/۳۸	۰/۰۴	۴/۱۰	۰/۴۲	"ناحیه آرامش و ورزش" در کلاس	
۲/۲۳	۰/۱۵	۴/۱۲	۰/۴۲	گوشه‌ای در کلاس تعیین شده به عنوان "کنکاشگری شخصی"	
۶/۳۲	۰/۴۹	۴/۱۴	۰/۴۴	هر هفته یک جلسه اختصاصی برای توسعه مهارت‌های فردی به ویژه خودشناسی و تعیین اهداف شخصی.	عنصر زمان
۵/۷۲	۰/۰۳	۴/۸۱	۰/۵۸	اختصاص دادن زمان مشخص در برنامه هفتگی برای اجرای فعالیت‌های خودشناسی و تعیین اهداف.	
۲/۹۶	۰/۷۲	۴/۳۷	۰/۵۲	دو هفته یک بار برگزاری جلسات گفتگو و تبادل نظر در کلاس.	
۷/۸۵	۰/۶۷	۳/۴۷	۰/۵۵	هر ماه یک پروژه گروهی برای تقویت مهارت‌های اجتماعی و حل تعارض‌ها.	
۱/۶۳	۰/۱۳	۳/۶۹	۰/۹۴	هر جلسه تدریس با تأکید بر تفکر نقادانه و حل مسائل.	
۲/۳۰	۰/۷۴	۴/۲۴	۰/۸۳	هر هفته یک جلسه برگزاری فعالیت‌های جسمی و آرامشی.	
۶/۲۲	۰/۳۲	۳/۷۸	۰/۷۴	فعالیت‌ها برای تقویت خودنظمی و تعیین اهداف شخصی.	عنصر گروه بندی
۲/۳۰	۰/۲۳	۴/۳۲	۰/۸۱	توسعه مهارت‌های اعتماد به نفس و اثبات توانمندی فردی.	
۱/۷۸	۰/۸۸	۴/۱۷	۰/۴۱	ارائه فعالیت‌های گفتگو و تبادل نظر با هدف تقویت مهارت‌های گفتمان و گوش دادن مؤثر.	
۴/۵۷	۰/۳۷	۴/۱۸	۰/۴۵	پروژه‌ها و تمریناتی برای توسعه مهارت‌های نوشتاری و بیان نظر.	
۶/۳۹	۰/۸۶	۴/۴۵	۰/۴۴	فعالیت‌ها و بازی‌ها برای تقویت همکاری و حل تعارض در گروه‌ها.	
۴/۷۴	۰/۴۲	۴/۳۶	۰/۴۴	پروژه‌های گروهی با موضوعات اجتماعی جهت توسعه مهارت‌های اجتماعی.	
۲/۱۹	۰/۵۱	۴/۱۹	۰/۵۶	تدریس مطالب با رویکرد تفکر نقادانه و تشویق دانش‌آموزان به حل مسائل.	
۱/۵۴	۰/۷	۴/۱۶	۰/۶۷	انجام تمرینات تفکر خلاق به منظور ترغیب به ایده‌پردازی.	
۷/۰۹	۰/۹۸	۴/۱۱	۰/۸	اجرای فعالیت‌های ورزشی و جلسات روان‌شناسی برای توسعه مهارت‌های جسمی و روانی دانش‌آموزان.	
۵/۰۲	۰/۲۲	۴/۳۳	۰/۴۹	- انجام تمرینات آرام‌سازی و مدیریت استرس به منظور ارتقاء سلامت روانی و جسمی.	

۱/۶۷	۰/۶۵	۴/۳۴	۰/۴۷	مرتبط با توانایی‌های آرامشی و مدیریت استرس	عنصر منابع
۱/۹۲	۰/۱۷	۴/۲۵	۰/۴۸	منابع مرتبط با مهارت‌های ارتباطی و توانایی‌های گفتاری	
۴/۶۱	۰/۵۸	۳/۹۱	۰/۵۵	منابع مرتبط با تفکر نقادانه و تصمیم‌گیری	
۶/۹۹	۰/۲۷	۴/۳۶	۰/۹۴	منابع مرتبط با توسعه مهارت‌های فردی و تعیین اهداف	
۷/۱۷	۰/۲۴	۴/۴۵	۰/۵۳	منابع مرتبط با مهارت‌های اجتماعی و حل تعارض	
۳/۹۲	۰/۳۷	۴/۱۶	۰/۶۵	ارزیابی پروژه فردی	عنصر ارزشیابی
۲/۶۱	۰/۶۳	۳/۷۸	۰/۴۸	-ارزیابی گفتگوهای گروهی در کلاس	
۳/۹۹	۰/۵۴	۳/۸۹	۰/۴۶	ارزیابی پروژه گروهی	
۳/۰۱	۰/۷۱	۴/۱۵	۰/۵۴	اجرای آزمون با سوالات تفکر نقادانه و مسائل تفکری	
۶/۶۷	۰/۷۵	۴/۲۶	۰/۸۷	ارزیابی عملکرد در فعالیت‌های ورزشی و روان‌شناختی	

نتیجه آزمون تحلیل بارهای عاملی مولفه‌ها در جدول ۴ نشان می‌دهد، بار عاملی همه شاخص‌های تبیین‌کننده عناصر برنامه درسی از ۰/۴ بیشتر و قابل قبول است. همچنین میانگین میزان اهمیت هر یک از مولفه‌های برنامه درسی پیشنهادی بالای ۳ به دست آمد که حاکی از میزان اهمیت متوسط به بالای هر یک از مولفه‌ها است. میانگین رتبه مولفه‌ها بر اساس آزمون کندال منطبق بر نتایج جدول ۴ حاکی از آن است که فعالیت‌های یادگیری از قبیل برگزاری گفتگوهای گروهی در کلاس با موضوعات مرتبط با مهارت‌های ارتباطی و تشویق دانش‌آموزان به اشتراک‌گذاری دیدگاه‌ها و تجارب شخصی (۷/۵۲)، از روش‌های تدریس اجرای فعالیت‌های گروهی مانند نقش‌آفرینی و حل مسائل (۷/۸۳) و اجرای تمرینات تفکر نقادانه و حل مسائل گروهی (۷/۴۷)، انجام فعالیت‌های ورزشی و روان‌شناختی در کلاس (۷/۹۱)، و عنصر زمان هر ماه یک پروژه گروهی برای تقویت مهارت‌های اجتماعی و حل تعارض‌ها (۷/۸۵) در رتبه‌های بالاتری قرار گرفتند.

جدول ۵. برازش مدل و ضریب توافق متخصصان بر اساس آزمون کندال

عناصر برنامه درسی	بارعاملی	R ²	ضریب کندال	خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
اهداف	۰/۸۴۶	۰/۷۲۲	۰/۴۷۶	۳۴/۴۰۹		۰/۰۰۰
محتوی	۰/۸۷۶	۰/۷۷۵	۰/۴۸۵	۳۴/۷۷۷		۰/۰۰۰
تدریس	۰/۸۲۵	۰/۶۸۵	۰/۸۳۷	۴۶/۷۵۲		۰/۰۰۰
فعالیت‌های یادگیری	۰/۸۹۲	۰/۸۰۲	۰/۷۶۳	۴۲/۶۳۰		۰/۰۰۰
گروه بندی	۰/۹۱۵	۰/۸۴۲	۰/۸۸۷	۱۷/۷۰۹		۰/۰۰۱
امکانات و منابع	۰/۸۴۶	۰/۷۲۱	۰/۵۸۴	۱۱/۶۴۸		۰/۰۲۰
زمان	۰/۸۳۱	۰/۶۹۵	۰/۶۲۲	۱۲/۳۹۷		۰/۰۱۵
مکان	۰/۷۸۰	۰/۶۴۲	۰/۴۹۰	۹/۷۷۴		۰/۰۴۴
ارزشیابی	۰/۷۹۲	۰/۶۳۳	۰/۴۹۹	۲۰/۸۷۰		۰/۰۰۲

نتیجه آزمون تحلیل عاملی تاییدی الگوی برنامه درسی پیشنهادی نشان می‌دهد، بار عاملی همه عناصر الگو، از ۰/۵ بیشتر و در نتیجه قابل قبول است. نتایج برازش مدل ساختاری الگو توسط شاخص R² نشان می‌دهد که الگوی پیشنهادی از برازش مناسب برخوردار است. باتوجه به نتایج آزمون کندال، ضریب توافق کندال مقوله‌های مورد ارزیابی بالاتر از ۰/۳ است که با توجه به سطح معناداری کسب شده از لحاظ آماری معنی‌دار است. این نتایج حاکی از آن است که بین معلمان مشارکت‌کننده در اعتبار سنجی پژوهش در خصوص مولفه‌های برنامه درسی پیشنهادی توافق و هم‌گرایی وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی و اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی مسئله‌محور با تأکید بر مهارت‌های زندگی در دوره اول متوسطه انجام شد

ملاحظات خاصی در هر یک از عناصر نه‌گانه الگوی برنامه درسی شناسایی شد. به‌ویژه، توجه به آموزش مهارت‌های خودآگاهی، ارتقاء مهارت‌های ارتباطی، و تقویت مهارت‌های تفکر خلاق و نقادانه از مهم‌ترین ویژگی‌های الگو به شمار می‌روند. پژوهش‌های قبلی نیز اهمیت این ویژگی‌ها را تأیید کرده‌اند (صفاریه، ۱۳۹۴؛ عاشوری و همکاران، ۱۳۹۱؛ ولی‌پور و همکاران، ۱۳۹۲؛ فورستر و همکاران، ۲۰۲۰). ویژگی‌های محتوا، فعالیت‌های یادگیری، روش‌های یاددهی-یادگیری، و سایر عناصر نیز به‌طور خاص بررسی شده و مورد تأیید پژوهشگران مختلف قرار گرفته‌اند (حنیفی و همکاران، ۱۳۹۰؛ شک و همکاران، ۲۰۲۱؛ رونکاینن و همکاران، ۲۰۲۱؛ یون و همکاران، ۲۰۲۱؛ مائده و همکاران، ۲۰۲۱؛ نجفی و همکاران، ۱۳۹۱). در زمینه مواد و منابع یادگیری و ارزشیابی نیز، استفاده از کتب، نرم‌افزارها، و فعالیت‌های عملی به‌عنوان مؤلفه‌های کلیدی شناخته شد که با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همخوانی دارد (مهوش و ونوسفادرائی و همکاران، ۱۳۹۱؛ عرب‌گل و همکاران، ۱۳۸۴؛ میرزمانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ بابادی و مشکانی، ۱۳۹۰؛ تیاگی و کوماری، ۲۰۲۰؛ گیم، ۲۰۲۱؛ بندک و همکاران، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۳؛ کریمی و فکری، ۱۳۹۲).

نتایج آن نشان‌دهنده تطابق بالای الگوی پیشنهادی با نیازهای آموزشی و تأثیرات مثبت آن بر مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان است. الگوی برنامه درسی طراحی شده با ۷۰ مؤلفه و براساس تحلیل عامل تاییدی، توانسته است نیازهای آموزشی را به خوبی برآورده کند و به تأیید معلمان نیز دست یابد. این یافته‌ها نشان‌دهنده انطباق و تطابق بالای الگوی پیشنهادی با استانداردهای موجود و تأثیر مثبت آن بر بهبود مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان است. نتایج این پژوهش با نتایج تحقیقات مشابه مانند صفاریه (۱۳۹۴) و عاشوری و همکاران (۱۳۹۱) که به تأکید بر مهارت‌های زندگی در برنامه‌های درسی پرداخته‌اند، همسو است و نشان‌دهنده اهمیت این مهارت‌ها در فرآیند آموزشی است.

در بررسی عناصر مختلف برنامه درسی، ارتقاء مهارت‌های خودآگاهی، ارتباطی، اجتماعی، تفکری و جسمی-روانی به وضوح مشخص شد که این مهارت‌ها از طریق فعالیت‌های آموزشی مختلف بهبود یافته و تأثیرات مثبتی بر دانش‌آموزان داشته‌اند. نتایج مشابه با تحقیقات فورستر و همکاران (۲۰۲۰) و ولی‌پور و همکاران (۱۳۹۲) نشان‌دهنده تأثیر مثبت آموزش مهارت‌های خودآگاهی و ارتباطی است. همچنین، فعالیت‌های تفکر نقادانه و خلاق، و همچنین تمرینات جسمی و روانی، مطابق با یافته‌های السامدانی و همکاران (۲۰۲۲) و بابادی و مشکانی (۱۳۹۰)، به ارتقاء مهارت‌های تفکری و بهبود سلامت روانی و جسمی دانش‌آموزان کمک کرده‌اند. به علاوه، پیشنهاد می‌شود که برنامه درسی شامل تمرینات مستمر برای تقویت مهارت‌های خودآگاهی و اعتماد به نفس، اجرای فعالیت‌های گروهی و پروژه‌های مشترک، و برگزاری جلسات ورزشی و تمرینات مدیریت استرس باشد تا به بهبود کلی عملکرد و سلامت دانش‌آموزان کمک کند. این پیشنهادات می‌توانند به طراحی و بهبود برنامه‌های درسی در دوره اول متوسطه کمک کرده و به افزایش تأثیرگذاری فرآیند آموزشی منجر شوند.

مشارکت نویسندگان

میزان مشارکت نویسندگان در نگارش مقاله بطور مختصر شرح داده شود (به صورت درصد و نیز وظایف انجام شده در مقاله).

جناب آقای دکتر جواد کیهان استاد راهنما و ناظر بر تمام جوانب تهیه و تدوین مقاله

تشکر و قدردانی

تقدیر و تشکر از گروه علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع

- بابادی، امین و مشکانی، محمد. (۱۳۹۰). مقیاس مهارت های زندگی: تدوین و هنجاریابی، ابزاری معتبر برای سنجش مهارت های زندگی دانش آموزان ابتدایی. مطالعات روانشناسی تربیتی، ۸(۱۴)، ۱-۲۲.
- بندک، موسی، ملکی، حسن، عباس پور، عباس و ابراهیمی قوام، صغری. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر خلاقیت دانش آموزان. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۴(۱)، ۱۸۹-۲۰۰.
- بندک، موسی، ملکی، حسن، عباس پور، عباس و ابراهیمی قوام، صغری. (۱۳۹۴). تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان. روانشناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)، ۱۱(۳۷)، ۲۱-۳۱.
- جلیلی نیا، فروز و احمدی، پروین. (۱۴۰۰). شناسایی مولفه های برنامه درسی مساله محور مبتنی بر رویکرد زیبایی شناسی. آموزش در علوم انتظامی، ۳۲(۹)، ۱۶۱-۱۹۰. SID. <https://sid.ir/paper/952255/fa>
- حسینی، سیدمحمدحسین. (۱۳۹۹). نقدی بر کتاب برنامه درسی در دوره متوسطه. پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، ۲۰(۱۰)، ۱۹-۴۷. SID. <https://sid.ir/paper/526819/fa>
- حنیفی، فریبا و اسکندرنیا، فرحناز. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین آموزش بزرگسالان (والدین) و مهارت های زندگی دانش آموزان. تحقیقات مدیریت آموزشی، ۳(۲) (مسلسل ۱۰)، ۴۹-۷۰.
- دیبايي صابر، محسن. (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت بندی روش های یادگیری غیررسمی معلمان دوره اول متوسطه (مورد مطالعه: معلمان دوره اول متوسطه شهر تهران). آموزش و توسعه منابع انسانی، ۷(۲۶)، ۱۲۴-۱۴۱. SID. <https://sid.ir/paper/387098/fa>
- رحیمی، علیرضا، خرم آبادی، یدالله، نوابی، یاور و معین، راهله. (۱۳۹۵). بررسی میزان تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر کاهش رفتارهای خطرناک دانش آموزان پسر دوره متوسطه در معرض خطر. مجله علمی پژوهان، ۱۵(۱)، ۴۴-۵۲. SID. <https://sid.ir/paper/252924/fa>
- رمضی، فریدون. (۱۴۰۱). طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی مسئله محور در درس ریاضی دوره ابتدایی. پایان نامه برای کسب درجه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی. ص ۳.
- شیخ الاسلامی، علی، جعفری، عیسی و عبادیان، علی. (۱۳۹۵). تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر خودپنداره ی دانش آموزان دارای افت تحصیلی. پژوهش در نظام های آموزشی، ۱۰(۳۲)، ۰-۰.
- صفاریه، محدثه. (۱۳۹۴). بررسی ضرورت آموزش مهارت های زندگی به دانش آموزان ابتدایی. همایش ملی آموزش ابتدایی. SID. <https://sid.ir/paper/858330/fa>
- عاشوری، محمد، جلیل آبکنار، سیده سمیه، حسن زاده، سعید و پورمحمدرضای تجریشی، معصومه. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش مهارت زندگی بر سلامت روان دانش آموزان کم شنوا. آرشیو توانبخشی (توانبخشی)، ۱۳(۴) (مسلسل ۵۴)، ۴۸-۵۷.
- عرب گل، فریبا، محمودی قزایی، جواد و حکیم شوشتری، میترا. (۱۳۸۴). اثر برنامه آموزش مهارت های زندگی بر عملکرد دانش آموزان سال چهارم دبستان. تازه های علوم شناختی، ۷(۳) (مسلسل ۲۷)، ۵۱-۵۷.
- غریبی، حسن و قلی زاده، زلیخا. (۱۳۸۶). سطح مهارت های زندگی دانش آموزان راهنمایی و متوسطه استان کردستان. نوآوری های مدیریت آموزشی (اندیشه های تازه در علوم تربیتی)، ۳(۱) (مسلسل ۹)، ۱۱۷-۱۴۱.
- کاکابرایی، کیوان و مرادی، علیرضا. (۱۳۹۶). تاثیر آموزش برنامه حل مساله محور بر مشکلات رفتاری دانش آموزان. روانشناسی افراد استثنایی، ۷(۲۵)، ۱۷۵-۲۰۲. SID. <https://sid.ir/paper/512953/fa>
- کریمی، فریبا و فکری، سعیده. (۱۳۹۲). سنجش مهارت های زندگی دانش آموزان پایه اول متوسطه. آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی)، ۶(۲۲)، ۷۳-۸۵.
- گرشاسبی، ایوب، فتحی و اجارگاه، کوروش و عارفی، محبوبه. (۱۴۰۰). جایگاه قومیت در برنامه های درسی پنهان دوره دوم متوسطه. مطالعات برنامه درسی، ۱۶(۶۱)، ۲۷-۵۸. SID. <https://sid.ir/paper/1052622/fa>
- محمودی، فریده، بهروزسرچشمه، سعیده، کریمی، مسعود، انصاری شهیدی، مجتبی و جلیل آبکنار، سیده سمیه. (۱۳۹۵). تاثیر آموزش مهارت زندگی بر کفایت اجتماعی دانش آموزان آهسته گام. توانمندسازی کودکان استثنایی، ۷(۱۹)، ۶۰-۶۷.
- مهوش ورنوسفادرنی، عباس، ادیب سرشکی، نرگس و موللی، گیتا. (۱۳۹۱). تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر میزان مهارت های

اجتماعی دانش‌آموزان کم‌شنوای فراگیر. پژوهش در علوم توانبخشی، ۸(۳)، ۴۷۷-۴۸۸.

میرزمانی، سید محمود، آزر، فتاح، دولتشاهی، بهروز و عسکری، علی. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی بر کاهش علایم افسردگی دانش‌آموزان. تحقیقات علوم رفتاری، ۱۰(۲) (پی در پی ۲۳)، ۱۲۴-۱۳۲.

نجفی، محمود، بیگدلی، ایمان‌الله، دهشیری، غلامرضا، رحیمیان بوگر، اسحاق و طباطبایی، موسی. (۱۳۹۱). نقش مهارت‌های زندگی در پیش‌بینی سلامت روان دانش‌آموزان. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی (فرهنگ مشاوره)، ۳(۱۱)، ۱۰۱-۱۱۶.

ولی‌پور، احمد، بالویی جامخانه، عزت‌الله و سقایی، سحر. (۱۳۹۲). بررسی و مقایسه تاثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر میزان رضایت از زندگی دانش‌آموزان. تحقیقات مدیریت آموزشی، ۴(۴) (مسلسل ۱۶)، ۳۹-۵۶.

References

- Alsamadani, H. A. (2022). Flipping EFL Classrooms: Impacts on Students' Achievement and Life Skills Learning. *International Journal of Computer Science & Network Security*, 22(4), 229-236.
- Forester, B. E., Holden, S. L., Woltring, M., & Hauff, C. (2020). Life Skills Programming: A Case Study of DI Student-Athletes' Perceptions and Suggestions. *Journal of Issues in Intercollegiate Athletics*.
- Gim, N. G. (2021). Development of life skills program for primary school students: Focus on entry programming. *Computers*, 10(5), 56.
- Harris, A., Jones, M., & Crick, T. (2020). Curriculum leadership: a critical contributor to school and system improvement. *School Leadership & Management*, 40(1), 1-4.
- Maddah, D., Saab, Y., Safadi, H., Abi Farraj, N., Hassan, Z., Turner, S., ... & Salameh, P. (2021). The first life skills intervention to enhance well-being amongst university students in the Arab world: 'Khotwa' pilot study. *Health Psychology Open*, 8(1), 20551029211016955.
- Ronkainen, N. J., Aggerholm, K., Ryba, T. V., & Allen-Collinson, J. (2021). Learning in sport: From life skills to existential learning. *Sport, Education and Society*, 26(2), 214-227.
- Shek, D. T., Lin, L., Ma, C. M., Yu, L., Leung, J. T., Wu, F. K., ... & Dou, D. (2021). Perceptions of adolescents, teachers and parents of life skills education and life skills in high school students in Hong Kong. *Applied Research in Quality of Life*, 16, 1847-1860.
- Tyagi, C., & Kumari, A. (2020). Acquisition of Life Skills through Social Media by Senior Secondary Students. *Journal on School Educational Technology*, 16(3).
- VanTassel-Baska, J., & Wood, S. M. (2023). The integrated curriculum model. In *Systems and models for developing programs for the gifted and talented* (pp. 655-691). Routledge.
- Yuen, M., Lee, Q. A., & Chung, Y. B. (2021). Meaning in life, connectedness, and life skills development in junior secondary school students: teachers' perspectives in Hong Kong. *Pastoral care in education*, 39(1), 67-83.